

In memoriam

Ștefan Iordănescu

Se spune că soarta creației actricești este una dintre cele mai paradoxale : strălucește ca soarele și se risipește ca fumul.

De aceea teroarea cea mai mare încercată de un actor este părăsirea scenei, alunecarea în condiția privată — i se pare atunci că marea strălucire va deveni fum. Urmează împărăția tăcerii, în care doar amintirile sălășluiesc fără grai, ca duhurile inviate ale scenei după ce a amuțit ultima replică, a murit ultimul sunet de fagot, după ce s-au stins luminile și au plecat mașniștii și teatrul și-a închis vrcmelnic, a somn, ploapele.

De fapt un actor nu părăsește niciodată scena. Doar făptura lui fizică pleacă, de la un timp, din teatru. „Cealaltă“ ființă îi rămâne acolo, impregnată în fiecare bucățică din scindura miracolelor, care i-a fost, de-a lungul unei vieți de artist, discretă și fidelă tovarășă de tristeți și bucurii.

Artistul emerit Ștefan Iordănescu, „MAESTRUL“, a dăruit scenei peste 60 de ani din viața sa. Răstimp în care a pătruns în profunzimile cele mai tainice a sute de personaje. O lume de oameni : viteji și lași, duioși și reci, îndrăzneți și prudenți, spontani și calculați, cumpătați și lacomi, duioși și meschini. Cine a mai consacrat atita meditație sufletului omenesc ?

Trandafirii roșii, Patima roșie, Micii burghezi, Egor Bulciiov și alții, Azi-lul de noapte, Avarul, Fizicienii, O scrisoare pierdută, Suflete tari — niște titluri, câteva din sutele care, innodate cap la cap, au făcut o carieră de artist. Incepută în 1924, la Teatrul Național din Craiova, după ce primul din cei opt fii ai negustorului Iordănescu din București absolvise Conservatorul de muzică și arte dramatice, clasa prof. N. Soreanu, apoi Petre Sturdza. Mentor de suflet : Ion Manolescu.

I-a avut colegi de generație de G. Storin, N. Maximilian, N. Bălățeanu, Tony Bulandra, Lucia Sturdza Bulandra, Maria Filotti, Dem Moruzan, Constantin Ramadan, Victor Ion Popa. O galerie de monștri sacri.

Prin anii '40, se afla actor, la Teatrul lui Victor Ion Popa „Muncă și lumină“, apoi, prin anii '44, ca director și actor, pune bazele Teatrului de Vest din Oradea (azi Teatrul de Stat), mai apoi, prin 1950—57 îl găsim la Brăila, la Galați, pe urmă la Baia Mare. În 1962 vine la Timișoara și rămâne aici. Aici primește titlul de artist emerit, aici are două mari întâlniri profesionale : Dan Nasta și Marietta Sadova.

Aici joacă Egor Buliciov, aici cîntă Barbu Lăutaru... Aici... de 22 de ani pe scena aceasta.

În ce puține cuvinte poate fi exprimată o viață de artist ce și-a risipit cu atîta generozitate harul, făcînd să vibrezc, de jale ori de înălțare, sute de seri la rînd, stalul și balcoanele, a făcut să vuiască scena de furtuna nestăvilită a patimilor omenesci.

Sobrietatea jocului, o sinceritate reală, reținute de o mare forță emoțională, simplitate și tact selectiv al valorilor exprimate, cumpănire, acută conștiință a limitelor, sentimentul răspunderii față de artă și față de spectator — toate acestea, la un loc, au însemnat artistul amcrit Ștefan Iordănescu.

A murit la 22 decembrie 1984.

„De fapt un actor nu părăsește niciodată scena. Doar făptura lui fizică pleacă, de la un timp, din teatru. „Cealaltă“ ființă îi rămîne acolo, impregnată în cei cițiva metri pătrați de scindură, care i-a fost, de-a lungul unei vieți de artist, discretă și fidelă tovarășă de tristeți și bucurii.

Mariana VOICU

In memoriam

Ion Maximilian

S-a făcut amintire un regizor pentru care teatrul a constituit cea mai intimă formă de dialog cu viața. Și, dacă mă gîndesc bine, toate popasurile — deloc puține — ale vieții lui au fost legate de teatru, el căuta mereu, și cred că pornea la fiecare drum nou cu speranța de a lua totul de la capăt... A fost un student extraordinar, căruia unii din marii regizori ai lumii — profesorii lui — îi prevedeau un destin strălucit, dar el, „Max“, nu știa că pentru realizarea acestuia nu ajung întotdeauna numai previziunile profesorilor tăi. Era poate singurul lucru pe care nu-l știa, pentru că meseria de teatru, pe care o purta — moștenire de familie — parcă și-n globulele roșii ale singlului său, o cunoștea bine și o practica serios, temeinic, fără riscuri de avarii... Era un om fermecător, un uriaș sensibil, un convorbitor de cursă lungă, spiritual și fără obsesia clipei care trece...

El s-a cheltuit generos — parcă-mi vine să spun risipitor... —, și în fiecare teatru în care a lucrat, la Timișoara, la Galați, la Constanța, la Ploiești, a lăsat o urmă de profesionist de teatru și de coleg și de prieten. El și-a mai amestecat uneori teatrul și cu viața, și n-a mai știut care-i unul și care-i cealaltă... Era prea deștept și nu putea să nu vadă ceea ce în jurul lui vedea toată lumea, că „Max“ risipește în stînga și-n dreapta carul cu speranțe și cu talent cu care a pornit la drum, dar asta era „piesa“ vieții lui, pe care o scria singur și o regiza fără să-i pese de nimeni...

Mi-aduc aminte, într-o vară, cînd, pe o ploaie torențială, întorcîndu-se de la Mamala, Warburgul condus de fratele lui a derapat pe șosea rostogolindu-se pe cîmp și oprindu-se cu roțile spre cer, „Max“ a fost primul care și-a revenit din clipa cumplită de halucinație și l-a întrebat pe cel de la volan cu un calm și cu o liniște de neimaginat :

— N-ai mers cumva prea repede, Pușor ?

Și iată, acum, în această clipă tristă ca o lacrimă rece, parcă-mi vine și mie, nu știu cum, să-l întreb pe Ion Maximilian — cum să-l mai întreb ? — dacă n-a mers cumva prea repede...

Aurel STORIN